

UN OM ÎNTR-UN BUTOI: O EXTRAORDINARĂ CĂLĂTORIE PE APĂ DE LA TIMIȘOARA LA BUCUREȘTI ÎN 1934

*dr. Gabriel-Felician CROITORU**

În România pitorească a anului 1934 s-a petrecut un eveniment sportiv inedit: un raid nautic între Timișoara și București, parcurs într-un... butoi! Mai precis într-unbutoi-barcă!

Inițiativa a aparținut unor militari în termen care doar ce își terminaseră stagiul: caporalul Nicolae Constantinov din Chilia Nouă și fruntașul Vasile Grancea din satul Câșlița, comuna Chilia Veche. Practic vecini, de o parte și de alta a Dunării. Unul dintre ei, Nicolae Constantinov fusese marinar și avea „antecedente” sportive: înainte de încorporare, în anul 1932, bifase o adevărată aventură cu barca, pe Dunăre, de la Giurgiu până la Belgrad și înapoi, raidul desfășurându-se pe durata a nu mai puțin de 94 de zile. În același an, el a mai plănuțit o călătorie, tot cu barca, de la Giurgiu, prin Sulina și Constanța, până la Istanbul, dar aceasta a rămas doar în proiect¹.

* Liga Navală Română.

¹ *Interesantă expediție pe apă între Timișoara și București. Doi marinari vor s'o facă, într'un butoi*, în „Universul”, an 51, nr. 306, joi, 8 noiembrie 1934, p. 4.

Deși erau oameni ai Deltei, Nicolae Constantinov și Vasile Granceaîși făcuseră stagiul militarîn celălalt capăt al țării, la Regimentul 1 Artilerie „Regele Carol I”, cu garnizo0ana în Timișoara, iar pentru raidul plănuir a avea 1.700 de kilometri dintre metropola Banatului și capitala țării se antrenaseră asiduu, cu aprobarea superiorilor lor².

Butoiul-barcă cu două locuri în care cei doi urmau să-și realizeze visul a fost conceput și construit de un alt camarad de arme, fruntașul Petre Palade din București, după propriile lui planuri. Ambarcațiunea a fost construită din lemn de brad, având o lungime de 1,35 metri și 2 flotoare de tablă de o parte și de alta, de 60 de centimetri fiecare, pentru menținerea echilibrului și flotabilității constante, dar care se puteau detașa și se puteau folosi pentru salvare, în caz de pericol.Și evident, câte 2 rame pentru fiecare marinar al butoiului-barcă. Greutatea totală a ambarcațiunii era de 45 de kilograme. Pe babord și tribord era scris traseul raidului, „Timișoara-București”, la prova era trecut numele ambarcațiunii, „Regele Carol I”, iar la pupa era flutura drapelul tricolor al României.

Toate preparativele și ajutorul necesar călătoriei au fost asigurate prin grija comandantului Regimentului 1 Artilerie, colonelul Constantin Vârgolici, care a acceptat ca denumirea butoiului-barcă să poarte numele regimentului: „Regele Carol I”. De asemenea, pentru că cei doi temerari nu aveau în plan trecerea graniței în vreun moment al călătoriei, s-a considerat necesar ca ei să călătorească cu foi de tranzit și nu cu pașapoarte.

²Cu butoiul de la Timișoara la București. Îndrăznețul raid a doi soldați, în „Dimineața”, an XXX, nr. 10.010, joi, 8 noiembrie 1934, p. 4.

Plecarea în temerara expediție s-a făcut în data de 7 noiembrie 1934, la ora 9 dimineața, în prezența conducerii regimentului și a fraților de arme care au oferit „o frumoasă manifestație camaraderească”, a membrilor cluburilor sportive locale și a reprezentanților Ligii Navale Române. În foarte scurtele declarații făcute la plecare, Nicolae Constantinov și Vasile Grancea, au explicat plini de optimism că durata călătoriei va fi de maxim 2 săptămâni, iar dacă timpul va fi favorabil, durata călătoriei ar putea fi redusă cu circa 2 zile³.

Dincolo de impetuozitatea inițiativei, imaginea generală a momentului plecării ar fi putut stârni invidia oricărui regizor de film din zilele noastre, ținând seama de faptul că pe malul Begăi, lângă butoiul-barcă de doar un metru și jumătate, cu doi oameni în ea, erau strânși, de-a valma, militari în uniformă, sportivi, curioși și ziariști.

După plecare, butoiul-barcă în care se aflau cei doi a străbătut liniștitul canal Bega până la punctul Tixel, apoi a intrat pe Tisa până la vărsarea acesteia în Dunăre, iar de aici în aval⁴.

Dar socoteala de acasă nu se potrivește niciodată cu cea din târg: hotărâți să străbată întreaga distanță în 14 zile, așa cum era planul inițial, Nicolae Constantinov și Vasile Grancea și-au dat seama curând că voiajul lor este mai greu decât și l-au închipuit.

Un mare neajuns constatat chiar de la început a fost reprezentat de temperaturile scăzute, iar vânturile începutului de iarnă au făcut ca acestea să fie din ce în ce mai greu de suportat. Pentru a se odihni, în fiecare noapte, cei doi trăgeau butoiul-barcă la mal, în locuri pe care le considerau prielnice, strângeau lemne de foc pentru a se încălzi și hrăni, iar dormitul se făcea, cu rândul, în interiorul ambarcațiunii improvizate, care, în mod evident, nu oferea nici un fel de confort.

Iar problemele celor doi temerari s-au înmulțit rând pe rând. Pentru că raidul era preconizat să dureze două săptămâni, rezervele de alimente s-au epuizat, astfel încât după trecerea celor 14 zile, cei doi s-au hrănit aproape în exclusivitate cu pâine.

Oboseala, frigul, foamea și frustrările celor doi parteneri au dus la apariția unor sincope majore pentru expediție: în timpul unui popas la Baziaș, pe când Nicolae Constantinov era plecat pentru a face rost de hrană, Vasile Grancea a părăsit pur și simplu barca, lăsându-l pe Constantinov singur. Acesta a decis să continue drumul, ceea ce a dus la depunerea unui efort suplimentar în fața curenților puternici și înșelători ai Dunării.

³De la Timișoara la București într'un butoi. *Îndrăzneța călătorie a unui ostaș*, în „Dimineața”, an XXX, nr. 10.042, luni, 10 decembrie 1934, p. 5.

⁴Pe Dunăre într'un butoi, în „Patria”, an XVI, nr. 279, miercuri, 5 decembrie 1934, p. 4.

Aproape imediat după ce a rămas singur, un alt moment critic pentru Nicolae Constantinovs-a petrecut la Coronini, aproape de Porțile de Fier, când o furtună violentă l-a aruncat, la ora 2 noaptea, pe insula Maria, unde a trebuit să stea două zile, până la calmarea vântului puternic ce făcea imposibilă navigația pe Dunăre pentru o ambarcațiune precum butoiul-barcă.

După plecarea de aici, a fost oprit de grănicerii români de pe fluviu, care până la înțelegerea situației și clarificarea formalităților l-au reținut pe Nicolae Constantinov o perioadă relativ scurtă de timp, paznicii frontierei crezându-l contrabandist.

Toate acestea l-au adus aproape de capătul puterilor pe temerarul navigator, care în ciuda dârzeniei sale, a fost nevoit să se oprească la Calafat pentru a face câteva reparații la butoiul-barcă, ocazie cu care s-a putut aproviziona și cu alimente. De aici a mers aproape neîntrerupt și fără incidente până la Giurgiu – unde a ajuns la 4 decembrie, și apoi la Oltenița, unde a intrat pe râul Argeș.

Părea că ce a fost greu a trecut. Cel mai probabil, Nicolae Constantinov s-a întrebat ce putea urma după ce străbătuse deja mare parte din cursul românesc al Dunării. Ei bine...

După ce a plecat din Oltenița, în amonte pe Argeș, navigatorul din butoi a fost confundat de unii locuitori cu un hoț, iar pândarii grădinilor de legumeau tras câteva focuri de armă asupra sa.

Intrarea pe râul Dâmbovița i-au adus alte surprize: aici impetuosul marinar s-a văzut mult încetinit din avansul său cantitatea imensă de gunoaie și, mai rău, de nenumărate leșuri de animale care pluteau pe râu.

În fine, Nicolae Constantinov cu al său butoi-barcă „Regele Carol I” a ajuns în capitala României în data de 7 decembrie 1934, la ora 16.30, zi în care a nins pentru prima oară în acea iarnă. În total, în voiajul său inedit și temerar dintre Timișoara și București, cuprins între 7 noiembrie și 7 decembrie, acesta a străbătut 1.864 de kilometri, doar pe apă⁵.

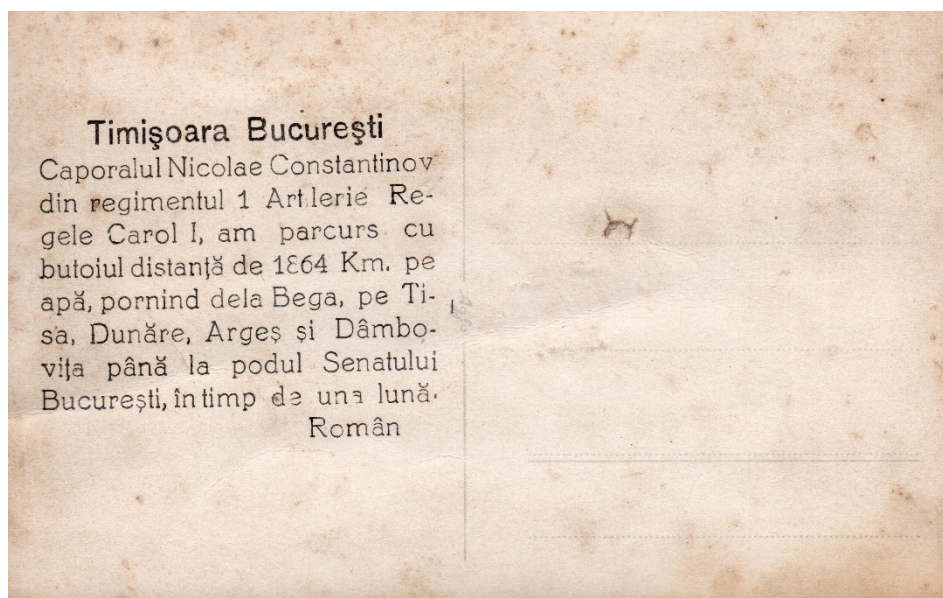
Locul ales ad-hoc pentru „acostare” a fost podul Senatului (actualul pod Izvor), pe partea Halelor Centrale, unde Nicolae Constantinov s-a confruntat cu o ultimă provocare: a fost întâmpinat de un grup de golani care au încercat să îl jefuiască, dar când și-au dat seama că temerarul călător este soldat și mai sărac decât ei, au abandonat planul. Însă altercația a stârnit interesul unui număr foarte mare de curioși, a gardienilor de stradă și a

⁵ *Călătorii în butoi au sosit în Capitală*, în „Patria”, an XVI, nr. 283, duminică, 9 decembrie 1934, p. 1; *Cu butoiul la București*, în „Opinia”, an XXXI, nr. 8295, duminică, 9 decembrie 1934, p. 4.

polițiștilor, iar imediat după aceasta, sosirea lui Constantinov a intrat în atenția reprezentanților presei, impresionați de isprava și călătoria sa.

După legarea ambarcațiunii la mal – care a fost studiată zile la rând de tot felul de curioși, obosit și flămând, Nicolae Constantinov a poposit într-o bodegădin vecinătate, unde s-a grăbit să mănânce o porție de pastramă de oaie și să bea o sticlă de pelin, în această locație oferind răspunsuri ziariștilor veniți la fața locului⁶.

Într-o primă fază, în cadrul acestei conferințe de presă improvizate, Nicolae Constantinov a povestit reporterilor câteva detalii despre călătorie, susținând că principalul său proiect de viitor este plecarea în America, dar tot cu un butoi, ceea ce a dus la apariția unor ironii în primele materiale publicate, subliniindu-se totuși performanța atinsă⁷.

În diversele relatări de presă, la sosirea la București, fostul caporal Nicolae Constantinov era descris ca purtând „capela militară pe ceafă, șmecherește, fumând țigara flegmatic, mai rău ca un englez. Modest, nu are pretenția să fie numit erou, campion sau să fie decorat. Este foarte sănătos la trup, părând că nu se resimte după un efort de o asemenea greutate”⁸. Impresionat și distrat în același timp de ceea ce a făcut Nicolae

⁶ Barca-butoi, în „Sportul zilnic”, an I, nr. 256, luni, 10 decembrie 1934, p. 4.

⁷ De la Timișoara la București, pe apă, într-o barcă-butoi, în „Universul”, an 51, nr. 338, luni, 10 decembrie 1934, p. 2

⁸ F. O. Fosian, Navigând într-un butoi de la Timișoara la București. De la Diogene... la caporalul Constantinoff, în „Rampa”, an XVII, nr. 5.075, luni, 10 decembrie 1934, p. 1.

Constantinov, teatrologul F. O. Fosian nota, în context, că „dacă butoiului cu care a venit nu îi lipsește nici o doagă, aceasta îi lipsește cu siguranță marinarului improvizat care a ajuns în București”⁹.

În perioada cât a stat la București, Nicolae Constantinov a înnoptat la Petre Palade, fostul său camarad de arme și, în același timp, proiectantul și constructorul bărcii-butoi, în fiecare zi fiind însă prezent lângă ambarcațiunea cu care venise, unde răspundea oricui era interesat de aventura sa. I-au fost făcute fotografii în diverse ipostaze, iar tipografia ziarului „Adevărul” a editat un număr important de cărți poștale pe care le-a pus la dispoziția lui Constantinov, iar acesta a câștigat ceva bani din vânzarea lor. Cartea poștală îl arăta pe Nicolae Constantinov îmbrăcat în uniformă militară, la bordul butoiului-barcă, iar pe verso era imprimat următorul text: „Timișoara-București. Caporalul Nicolae Constantinov din Regimentul 1 Artilerie Regele Carol I, am parcurs cu butoiul distanța de 1.864 km. pe apă, pornind de la Bega, pe Tisa, Dunăre, Argeș și Dâmbovița, până la podul Senatului din București, în timp de una lună”.

Ziua de 12 decembrie a fost importantă pentru Nicolae Constantinov: a fost vizitat de generalul Gheorghe Oprescu, comandantul Diviziei 1 Infanterie, din care făcea parte și Regimentul 1 Artilerie de la Timișoara, care auzind că un fost soldat al său a venit de la Timișoara cu un butoi-barcă, a ținut, plin de curiozitate, să îl vadă. În cadrul discuției, generalul Oprescu l-a felicitat pe Constantinov pentru curajul arătat în lunga sa călătorie pe apă și i-a oferit o sumă de bani pentru întreținerea sa, gest care l-a impresionat profund pe acesta.

În ziua următoare, pe 13 decembrie, Nicolae Constantinov, ajutat de Petre Pandele, a montat barca-butoi pe niște roți, cei doi plimbându-se cu ambarcațiunea pe Calea Victoriei și Calea Griviței, până la Gara de Nord și înapoi, după ce în prealabil a obținut autorizația de la Serviciul Circulației din cadrul Prefecturii Poliției Capitalei.

Foarte deschis către dialog și conștient de ineditul expediției pe care o realizase, Constantinov a răspuns zile în șir întrebărilor curioșilor și a acordat mai multe interviuri ziarelor bucureștene. Într-unul dintre acestea, luat de B. Râpeanu de la „Dimineața”, acesta a declarat că dorința sa era ca în data de 16 decembrie, la ora 10, în cazul în care vremea îi era favorabilă, să plece tot cu barca-butoi la Galați, pe Dâmbovița, Argeș și apoi pe Dunăre, iar de la Galați să ia cursa fluvială pentru a se reîntoarce la părinții săi din Chilia Nouă¹⁰. În același interviu, temerarul marinar mai declara, la

⁹*Ibidem.*

¹⁰B. Râpeanu, *Podul Senatului, port... la Dâmbovița. Cum a „ancorat” barca-butoi, venită de la Timișoara*, în „Dimineața”, an XXX, nr. 10.027, joi, 13 decembrie 1934, p. 11

capitolul „planuri de viitor”, că după ce ajunge acasă, intenționează să își găsească un loc de muncă prin intermediul căruia să strângă bani pentru a-și construi o barcăspecială, cu care să facă ocolul Europei. În nou său proiect declarat, Nicolae Constantinov se baza pe sprijinul financiar al mai multor cluburi sportive și nautice, având ca exemplu ajutorul pe care l-a primit din partea Clubului nautic din Giurgiu și a liderului acestuia, Alexandru Daia, în prima sa expediție pe Dunăre, din 1932. În cadrul dialogului, Nicolae Constantinov a mai menționat că vrea să facă acest lucru „din ambiția de a purta cu mândrie peste hotare tricolorul românesc”.

Totuși, inconstant în declarații, Constantinov a spus, într-un alt interviu, că ar vrea să vândă butoiul-barcă oricui este interesat de el, iar cu banii obținuți să își poată cumpăra bilete de tren până la Galați, iar de aici să ia vaporul până la casa părinților din Chilia Nouă.

Cert este că știrile despre raidul efectuat de Nicolae Constantinov între Timișoara și București au apărut în toate ziarele bucureștene și au fost preluate de multe din gazetele din țară¹¹. Se pare că acest lucru nu a însemnat mare lucru, pentru că deși declarativ autoritățile încurajau practicarea sporturilor pe apă, pe perioada șederii sale în București, Nicolae Constantinov nu a fost băgat în seamă de nici un reprezentant al vreunei federații sportive. Din acest punct de vedere, nimic nou sub soare...

¹¹Cu o barcă-butoi, în „Foaia poporului” (Sibiu), an 42, nr. 51, duminică, 16 decembrie 1934, p. 5; De la Timișoara la București, pe apă, într’o barcă-butoi, în „Vestul” (Timișoara), an V, nr. 1255, miercuri, 12 decembrie 1934, p. 3.

Cu toate acestea, acțiunea sa a dat un exemplu tinerilor sportivi neafiliați din țară, sprijiniți de diverse ligi, fundații și asociații private sau de interes public pentru care practicarea sporturilor pe apă aveau perspective importante în România. Așa se face că un an mai târziu, în primăvara-vara lui 1935, un grup de 11 tineri sportivi, băieți și fete, alături de care s-a aflat și Nicolae Constantinov, au efectuat un raid dunărean, fiecare dintre participanți navigând în butoiul propriu. De această dată, condițiile au fost mult mai bune: butoaiele erau construite din lemn de esență tare, erau ranforsate tot cu lemn și erau acoperite cu plăci de aluminiu. Mai mult chiar, fiecare participant la raid avea o stație radio proprie, pentru comunicare și semnalarea oricăror probleme apărute. De asemenea, grupul a poposit în câteva porturi dunărene pentru efectuarea eventualelor reparații și pentru a mânca, odihni și dormi peste noapte. Raidul a îmbinat utilul cu plăcutul, pentru că la fiecare popas, tinerii sportivi vizitau și zonele importante ale orașelor unde se opreau, toate acestea făcând ca întreaga călătorie dunăreană a celor 11 să fie mai degrabă un itinerariu sportiv și cultural pentru cunoașterea țării¹².

După acest ultim episod, numele lui Nicolae Constantinov nu a mai apărut în spațiul public, în urma sa rămânând o inițiativă de un curaj aproape nebunesc și memoria impetuoasă și dârzeniei unui om care nu trebuie uitat.

***A MAN IN A BARREL:
AN EXTRAORDINARY JOURNEY ON WATER FROM TIMIȘOARA TO
BUCHAREST IN 1934
-abstract-***

Key words: Nicolae Constantinov, nautical raid, barrel-boat, Danube, courage

In the picturesque Romania of 1934, an unusual sporting event took place: a nautical raid between Timișoara and Bucharest, undertaken in a... barrel! More precisely, in a barrel-boat!

The initiative belonged to some conscripted soldiers who had just completed their service: Corporal Nicolae Constantinov from Chilia Nouă and leadman Vasile Grancea from the village of Câșlița, Chilia Veche commune. Practically neighbors, on opposite sides of the Danube.

¹²*Excursie originală*, în „Universul”, an 52, nr. 90, luni, 1 aprilie 1935, p. 7.